

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

6. MAI 2025

Det vises til innkalling til møte i Stortingets europautvalg, sendt 29. april. Møtet finner sted 6. mai. Fra regjeringen deltar utenriksminister Espen Barth Eide og barne- og familieminister Lene Vågslid. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet bakgrunnsinformasjonen knyttet til saker på dagsorden.

Barne- og familieministeren vil redegjøre for:

- Aktuelle saker knyttet til forbrukervern i den grønne og digitale omstillingen – og hvordan departementet arbeider for å påvirke politikkutviklingen i EU
- Barns forbrukervern og trygghet på nett
- Aktsomhetsdirektivet og forslag til endring i Omnibus-bærekraftsforslaget

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- Status i handelspolitikken én måned etter den amerikanske presidentadministrasjonens tollfremstøt og USAs tiltak mot kinesisk skipsbygging
- EUs strategi for europeisk beredskapsunion, EUs hvitebok for europeisk forsvar og ReArm Europe Plan
- Kort status om CRMA og NZIA
- Kort status om forhandlingene med mottakerlandene om prioriteringer for neste periode med EØS-midler

Rettsakter:

- Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 8. mai

Barne- og familieministeren vil redegjøre for:

Aktuelle saker knyttet til forbrukervern i den grønne og digitale omstillingen – og hvordan departementet arbeider for å påvirke politikkutviklingen i EU

«På forbrukerfeltet var grønn og digital omstilling de overordnede overskriftene i forrige kommisjonsperiode. EU fikk blant annet vedtatt direktivet om forbrukervern i det grønne skiftet og aktsomhetsdirektivet. Videre ferdigstilte kommisjonen en utredning om digitalt forbrukervern. Norges innspill til «digital fitness fairness check» ble lagt merke til av Europakommisjonen og bidro blant annet til å sette søkelys på barns digitale forbrukervern i den endelige rapporten. Dette er et godt eksempel på betydningen av å engasjere seg tidlig for å påvirke innretningen av Europakommisjonens analyser som setter dagsorden for den videre politikk- og lovutviklingen». Det skriver EU-delegasjonens spesialutsending for forbruker-, oppvekst- og likestillingsaker, Marie Osnes, i sin [halvårsrapport for høsten 2024](#).

Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon har valgt å kommentere noen av de aktuelle sakene knyttet til forbrukervern i den grønne og digitale omstillingen her:

Digital fairness fitness check

Europakommisjonen publiserte i oktober 2024 en [evaluering av EUs gjeldende forbrukerlover](#), og hvorvidt de er tilstrekkelige for å sikre et høyt beskyttelsesnivå i det digitale miljø (Digital Fairness Fitness Check). Evalueringen dekker tre nøkkeldirektiver: [Handelspraksisdirektivet om urimelig handelspraksis overfor forbrukere](#), [forbrukerrettighetsdirektivet 2011](#) og [Urimelige avtalevilkårsdirektivet](#).

Kommisjonen konkluderer i rapporten at det er behov for regler som er bedre tilpasset skadelig praksis og utfordringer som forbrukere møter på nettet. Kommisjonen trekker blant annet frem bruk av manipulativt design (såkalte «dark patterns») for å manipulere brukere, vanedannende design og målrettet reklame. Kommisjonen peker også på problematiske sider ved influenser-markedsføring på sosiale medier.

I [innspillet til Kommisjonen](#) påpeker Barne- og familiedepartementet (BFD) at det er avgjørende at evalueringen i tilstrekkelig grad ivaretar barns forbrukervern: «*The Ministry recognises the importance of European Consumer Law for protecting children as consumers today. Together with an expert group consisting of members of consumer organisations, children's organisations, enforcement authorities, researchers, and other stakeholders, we have identified several topics that are relevant to the ongoing fitness check*». Departementet trekker blant annet frem bruk av manipulativt design og reklame som kan være vanskelig å identifisere som utfordrende områder, samt behovet for å sikre forbrukervern knyttet til KI-generert innhold, spesielt innhold som er rettet mot barn.

[BFD åpnet i november 2024 en høring](#) over forslag til endringer i markedsføringsloven for å styrke barns digitale forbrukervern, og 10. april i år [la regjeringen frem et lovforslag](#) som vil gi Forbrukertilsynet kraftigere virkemidler mot reklame som bidrar til kroppspress hos barn og annen ulovlig reklame, for eksempel på sosiale medier.

Digital Fairness Act

I [oppdragsbrevet](#) til justiskommissær Michael McGrath (Irland) inngår utvikling av et nytt lovforslag, «Digital Fairness Act». Euronews skriver at det kommende lovforslaget skal takle manipulativ og uetisk kommersiell praksis på det digitale området, som vanedannende design og influenser-markedsføring, og at det vil [bygge på funnene i Kommisjonens evaluering av forbrukerregelverket](#). Digital Fairness Act er ventet fremlagt i 2026.

Forbrukeragenda 2025-2030

McGrath har også fått i oppdrag å levere [EUs forbrukeragenda for 2025-2030](#), med særlig fokus på hvordan man kan beskytte sårbare forbrukere. Det vil bli lagt frem en handlingsplan (Action Plan on consumers in the Single Market) «to ensure consumers do not face unfair discrimination, keep benefits when crossing borders and are protected when buying goods or services». Ifølge [vedlegget til Kommisjonens arbeidsprogram](#) skal ny forbrukeragenda og handlingsplanen legges frem i 4. kvartal 2025.

Revisjon av pakkereisedirektivet

Kommisjonen la i november 2023 frem [forslag til revisjon av pakkereisedirektivet](#), som del av en større passasjermobilitetsspakke. Forslaget er merket EØS-relevant og hører under Barne- og familiedepartementet. Ifølge regjeringens [EØS-notat](#) er det overordnede målet med revisjonsforslaget å styrke forbrukerbeskyttelsen, også ved store kriser, samt forbedre systemet og dermed sikre tilliten til pakkereiser i det indre marked. [Rådet vedtok sin forhandlingsposisjon i desember 2024](#), hvor medlemslandene støtter hovedmålene i Kommisjonens forslag, men tydeliggjør samtidig direktivets virkeområde og styrker beskyttelsen av forbrukernes rettigheter. Direktivforslaget er fortsatt til behandling i Europaparlamentet, hvor indre markedskomiteen (IMCO) presenterte sitt [utkast til rapport 25. februar 2025](#).

Styrket forbrukervern i det grønne skiftet

[Direktivet om å styrke forbrukernes rolle i den grønne omstillingen](#) ble vedtatt i EU i februar 2024, og har som formål å gjøre det enklere for forbrukere å treffe mer bærekraftige valg. Forbrukere skal blant annet bli bedre informert om hvor lenge et produkt kan forventes å leve, og hvor lett det er å reparere. Direktivet endrer to direktiv som er tatt inn i EØS-avtalen, og er til vurdering på EØS EFTA-siden. «Gjennomføring av endringene i norsk rett vil medføre behov for endringer i markedsføringsloven, angrerettloven, avtaleloven og forskrift om urimelig handelspraksis», skriver regjeringen i [EØS-notatet](#).

Alternative tvisteløsninger på forbrukerområdet

Kommisjonens tiltakspakke endrer dagens rammeverk for alternative tvisteløsninger (ADR), og består av et direktiv og en forordning. [Direktivforslaget](#) skal tilpasse dagens rammeverk for alternative tvisteløsninger til digitale markeder, forbedre tvisteløsning i grensekryssende saker og forenkle prosedyrene for alle involverte parter. [Forordningsforslaget](#) ble vedtatt i desember 2024, og opphever den nettbasert klageportalen for behandling av forbrukertvister. [Rådet vedtok sin forhandlingsposisjon](#) til direktivforslaget i september 2024, hvor de blant annet begrenset virkeområdet til kun å omfatte kontraktsmessige tvister. [Europaparlamentet vedtok sin holdning](#) i mars 2024. Det første forhandlingsmøtet (trilog) mellom EU-institusjonene ble [avholdt 20. februar 2025](#).

Grønnvaskingsdirektivet

[Kommisjonen presenterte i mars 2023](#) lovforslaget «Green Claims Directive», hvor formålet er å bekjempe såkalt grønnvasking og villedende miljøpåstander, og gjøre forbrukerne i bedre stand til å ta bærekraftige valg. Parlamentet vedtok sitt forhandlingsmandat i mars 2024, mens Rådets posisjon ble vedtatt i juni samme år. Det første trilogs-møtet mellom EU-institusjonene ble [avholdt 28. januar 2025](#).

Right to repair

Rådet og Europaparlamentet oppnådde i februar 2024 en [foreløpig enighet om lovforslaget om forbrukeres reparasjonsrett \(right to repair\)](#). Med det nye direktivet pålegges produsenter blant annet å tilby reparasjon av produkter utover garantiperioden for enkelte produktkategorier i samsvar med økodesignforordningen (som vaskemaskiner, støvsugere og smarttelefoner). Forbrukere vil ha rett til å få reparert defekte produkter, også etter at garantiperioden har utløpt, der dette er teknisk mulig. Parlamentet fikk medhold i å utvide garantiperioden med ett år for reparerte produkter, gjeldende fra reparasjonstidspunktet. Medlemsland har her også en mulighet til

å ytterligere utvide garantien utover ett år. Direktivet ble vedtatt i EU i juli 2024, og er til vurdering på EØS EFTA-siden. Ifølge regjeringens [EØS-notat](#) ligger ansvaret for saken under Justis- og beredskapsdepartementet.

Barns forbrukervern og trygghet på nett

Det er flere aktuelle saker knyttet til barns forbrukervern og trygghet på nett. Regjeringen har ikke varslet hvilke av disse som statsråden vil orientere om på møtet i Europautvalget 6. mai. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon har valgt å kommentere tre saker som kan være relevante: Arbeidet med å gjennomføre digitaltjenesteforordningen (DSA) i norsk rett, den varslede stortingsmeldingen om trygg digital oppvekst og innføring av høyere aldersgrense på sosiale medier, samt Europakommisjonens forslag til et nytt rammeverk for å forebygge og bekjempe seksuelle overgrep mot barn på nett (CSAM).

Digital Services Act (DSA)

[Regjeringen varslet i pressemelding 28. februar](#) at de starter arbeidet med «med en ny lov som skal gjøre det tryggere å bruke internett og styrke forbrukernes rettigheter. Regelverket er en gjennomføring av EUs DSA (Digital Services Act) og vil være særlig viktig for å gi barn tryggere rammer på internett, blant annet med forbud mot adferdsbasert markedsføring mot mindreårige». Det ble varslet at et lovutkast vil bli sendt på høring allerede før sommeren.

DSA – [digitaltjenesteforordningen](#) – er en del av [EUs digitaltjenestepakke](#). Foruten DSA omfatter digitaltjenestepakken [forordningen om digitale markeder \(Digital Markets Act – DMA\)](#), samt [EUs forordning om kunstig intelligens \(KI-forordningen\)](#). I regjeringens pressemelding er de sentrale punktene i DSA angitt som følger:

- Det blir forbud mot adferdsbasert, eller målrettet, markedsføring mot mindreårige. Det legges særlig vekt på å beskytte barn og unge mot skadelig innhold og å forebygge at barn utvikler avhengighet.
- Det blir forbudt å vise adferdsbasert reklame basert på noens sensitive personopplysninger, f.eks. opplysninger om legning, etnisitet og religion.
- Det skal bli enklere å få fjernet ulovlig innhold, produkter og tjenester på nett.
- DSA inneholder regler om at reklame skal være gjenkjennelig, og at det skal opplyses om hvorfor man blir vist akkurat den reklamen.
- DSA fastsetter også forbud mot såkalt manipulativt design, som skal hindre at plattformer gjennom utforming av nettsider «lurer» brukerne til å samtykke til noe de egentlig ikke vil.
- De største plattformene pålegges å gjøre risikovurderinger for spredning av ulovlig innhold og for grunnleggende rettigheter som personvern og ytringsfrihet, herunder informasjonsfrihet og pressefrihet.
- Plattformene skal også gjøre risikovurderinger knyttet til valgmanipulasjon, spredning av desinformasjon og av brukernes fysiske og psykiske helse.

Faggruppen har redegjort nærmere for DSA i blant annet [EU/EØS-nytt - 18. november 2021](#), [EU/EØS-nytt - 2. mai 2023](#) og [EU/EØS-nytt - 20. februar 2024](#), samt i [informasjonspakken for møtet i Europautvalget 22. oktober 2024](#).

Status vedrørende innlemmelse av DSA i EØS-avtalen og regjeringens arbeid med lovutkast om gjennomføring av forordningen i norsk rett

DSA har vært [i kraft i EU siden 16. november 2022](#), men er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. I regjeringens [EØS-notat 19. november 2024](#) er det imidlertid lagt til grunn at forordningen er EØS-relevant, og i [Europautvalgets møte 22. oktober 2024](#) uttrykte utenriksminister Eide at regjeringen «*håper å kunne innlemme DSA i EØS-avtalen før sommeren 2025*». I den forbindelse ble det fremholdt at regjeringen «*jobber både nasjonalt og sammen med våre EØS/EFTA-*

partnere med å ferdigstille utkast til EØS-komiteens beslutning som skal løse topilarutfordringene knyttet til Europakommisjonens nye kompetanse for å håndheve regelverket overfor de største plattformene. Deretter må løsningen forhandles med EU-siden, slik at forordningene kan tas inn i EØS-avtalen». Utenriksministeren viste videre til at det samtidig pågår et arbeid med å forberede gjennomføringen av DSA i norsk rett. I den forbindelse ble det opplyst om at regjeringen «tar sikte på å sende et lovforslag om nasjonal gjennomføring av forordningen på høring våren 2025 og fremme en lovproposisjon for Stortinget så raskt det er mulig».

Det er foreløpig ikke sendt ut noe lovutkast om gjennomføring av DSA i norsk rett på høring. Så sent som i [interpellasjon 1. april 2025](#) uttrykte forvaltnings- og digitaliseringsminister Tung at regjeringen jobber med et høringsnotat.

Trygg digital oppvekst og aldersgrense på sosiale medier

[Regjeringen varslet i pressemelding 23. oktober 2024](#) at regjeringen ønsker en aldersgrense på 15 år for når barn selv kan samtykke til at sosiale medier behandler deres personopplysninger. Det ble også opplyst om at regjeringen tar sikte på å lovregulere en absolutt aldersgrense for sosiale medier. Regjeringen opplyste samme måned om at en stortingsmelding om trygg digital oppvekst er under arbeid, se [pressemelding 8. oktober 2024](#).

I dag fastsetter [personopplysningsloven § 5](#) at aldersgrensen for barns samtykke i forbindelse med «informasjonssamsunntjenester» er 13 år (informasjonstjenester omfatter blant annet sosiale medier). [Personvernforordningen \(General Data Protection Regulation - GDPR\)](#) setter rammer for tillatte aldersgrenser i denne sammenheng. GDPR anviser at barn kan samtykke til at informasjonssamfunntjenester behandler deres personopplysninger om de er minst 16 år, jf. [personvernforordningen artikkel 8](#). For barn under 16 år er samtykke eller godkjenning fra foreldrene påkrevd. Som flere andre land valgte imidlertid Norge å senke aldersgrensen for barns samtykke til 13 år, slik forordningen åpner for.

[Hege Bae Nyholdt \(R\) stilte 13. januar 2025 skriftlig spørsmål til barne- og familieminister Kjersti Toppe](#) om når Stortinget kan «forventa å få meldinga om trygg digital oppvekst, skal den innehalde innføring av ei aldersgrense, vil ei slik innføring krevja lovendring, i så fall, når reknar statsråden med at Stortinget vil få tilsendt ein lovproposisjon knytt til denne innføringa av ei aldersgrense?» I sitt svar 20. januar 2025 uttrykte statsråden at regjeringen tar sikte på å fremme meldingen tidnok til at den blir behandlet av Stortinget i vårsesjonen. I den forbindelse opplyste statsråden at meldingen vil omhandle innføring av aldersgrense og at dette vil kreve lovendring. Statsråden viste videre til at regjeringen allerede har varslet at den vil foreslå for Stortinget å heve aldersgrensen i personopplysningsloven for når barn selv kan samtykke til at informasjonssamfunntjenester behandler deres opplysninger – fra 13 til 15 år. Dette er et lovarbeid som Justis- og beredskapsdepartementet arbeider med. Om innføring av en absolutt aldersgrense uttalte statsråden: «Regjeringa har varsla at vi greier ut ei absolutt aldersgrense for sosiale medium. Arbeidet med å greie ut ei lovfesting av aldersgrense for sosiale medium er prioritert i departementa og vil omhandle konsekvensar for barn og unge sin ytringsfridom, personvern, informasjonsfridom og barn sin rett til vern, utsette grupper, forholdet til EØS-avtala samt utfordringar kring handheving av ei aldersgrense.»

Regjeringen [har meldt](#) at den vil legge frem stortingsmeldingen om trygg digital oppvekst i mai/juni.

CSAM

Europakommisjonen la 11. mai 2022 frem forslag til et nytt rammeverk for å forebygge og bekjempe seksuelle overgrep mot barn på nett ([Child Sexual Abuse Regulation – CSAM](#)). CSAM-forslaget er merket EØS-relevant fra Kommisjonens side, og Justis- og beredskapsdepartementet har utarbeidet et [foreløpig posisjonsnotat](#). Departementet gjennomførte i 2023 [høring](#) hvor det

ble bedt om kommentarer til forslaget, samt innspill til hvordan norske myndigheter skal arbeide med det.

I [departementets høringsbrev](#) er det forklart at CSAM-forslaget består av to deler: «Den første delen innebærer blant annet plikter for tilbydere av relevante internettbaserte tjenester til å gjennomføre risikovurderinger og rapportere seksuelt misbruk av barn som de får kjennskap til. Den andre delen av forslaget gjelder etablering av et nytt, uavhengig europeisk senter for å forebygge og bekjempe seksuelle overgrep mot barn. Sentrale oppgaver for EU-senteret vil være å motta og analysere rapportene fra tjenestetilbyderne, videresende relevante rapporter til politimyndighetene, og tilby støtte til ofre.»

Faggruppen har tidligere omtalt CSAM i [EU/EØS-nytt - 30. oktober 2023](#), [EU/EØS-nytt - 21. november 2023](#) og [EU/EØS-nytt - 22. november 2024](#). Som det fremgår av disse nyhetsbrevene, har CSAM-forslaget vært omstridt i Europaparlamentet og blant EUs medlemsland. Forslaget har reist vanskelige spørsmål om avveining mellom retten til privatliv og effektiv bekjempelse av nettovergrep, og har vært [gjenstand for endringer under LIBE-komiteens behandling](#).

I november 2023 innledet Europaparlamentet institusjonelle forhandlinger om CSAM. Disse pågår fortsatt. EUs medlemsland (Rådet) har ennå ikke kommet til enighet om en forhandlingsposisjon. Ifølge [EPs Legislative train \(per mars 2025\)](#) er status at Rådets polske presidentskap skal forsøke å komme til en forhandlingsposisjon så snart som mulig i 2025.

Aktsomhetsdirektivet og forslag til endring i Omnibus-bærekraftsforslaget

Det såkalte Omnibus-forslaget er Europakommisjonens initiativ for å forenkle selskapsrapportering om bærekraft. Forslaget berører flere rettsakter: EUs direktiv om selskapers bærekraftrapportering ([Corporate Sustainability Reporting Directive, «CSRD»](#)), to delegerte kommisjonsforordninger under den såkalte «taksonomiforordningen», og [Aktsomhetsdirektivet om bedrifters aktsomhet overfor bærekraft og menneskerettigheter \(CSDDD\)](#) som er det regjeringen har varslet at den vil orientere om på møtet i Europautvalget.

Omnibus-forslaget er også omtalt i [bakgrunnsinformasjonen til europautvalgets møte 6. mars](#), og vi viser til denne omtalen for mer detaljert beskrivelse av forslaget i sin helhet og hvilke reaksjoner det er blitt møtt med.

Statusoppdatering – Omnibus-forslaget og aktsomhetsdirektivet i EU

Omnibusforslaget omfatter både forslag om å begrense hvilke virksomheter som omfattes av rapporteringskravene, samt hvor omfattende kravene skal være, og utsatt ikrafttredelse av viktige deler av rettsaktene (såkalt «stop the clock»). Stop-the-clock-forslaget innebærer

- to års utsettelse av rapporteringskravene under CSRD for en rekke kategorier selskaper utenom de største
- utsettelse av gjennomføringsdatoen for aktsomhetsdirektivet (CSDDD) fra 26. juli 2026 til 26. juli 2027.

[Stop-the-clock-delen](#) av Omnibusforslaget ble [behandlet gjennom hurtigprosedyre](#), og [vedtatt av Europaparlamentet med 531 mot 69 stemmer den 3. april 2025](#). Rådet hadde allerede [26. mars gitt sin tilslutning til forslaget, men må vedta det formelt før det kan tre i kraft](#).

Stop-the-clock-delen av Omnibuspakken skal blant annet gi institusjonene tilstrekkelig tid til å vurdere resten av forslagene skikkelig. Disse ligger fortsatt til behandling i Europaparlamentet, men her er det langt [større splittelse langs politiske skillelinjer](#): Mens partigruppene til høyre for [EPP \(ESN, PFE, ECR\)](#) mener Kommisjonens forslag ikke går langt nok, anser venstresiden ([S&D, Green/ALE](#)) forslaget som deregulering forkledd som forenkling. Flere har også advart Kommi-

sjonen og EPP mot å samarbeide med ytre høyre i saken. Pascal Canfin, ([Renew](#), Frankrike) [advarte i en debatt i Europaparlamentet i mars](#) om at dersom EPP velger samarbeid med ytre høyre om Omnibus-forslaget, vil det ha konsekvenser for resten av parlamentssesjonen.

Når det gjelder [aktsomhetsdirektivet \(CSDDD\)](#), [innebærer de resterende delene av Omnibus-forslaget](#):

- Å begrense kravet om systematiske aktsomhetsvurderinger, så det bare blir obligatorisk å gjennomføre slike for direkte forretningspartnere
- Andre endringer i rapporteringsomfanget, blant annet at kravet om periodisk gjennomgang begrenses til hvert femte år (mot hvert år i opprinnelige regler)
- Å begrense hvilken informasjon store, rapporteringspliktige foretak kan kreve fra SMBer og andre foretak med under 500 ansatte til det som fremgår av en ny standard for frivillig SMB-rapportering (VSME)
- Å fjerne harmonisering av sivilrettslig ansvar ved overtredelse av reglene, og i stedet overlate dette til medlemsstatenes erstatningsrett
- Å harmonisere kravene til klimaomstillingsplaner mellom aktsomhetsdirektivet (CSDDD) og direktivet om selskapers bærekraftsrapportering (CSRD)
- Å totalharmonisere flere krav i direktivet, dvs. at medlemsstatene ikke kan ha strengere nasjonale krav
- Å fjerne Kommisjonens mulighet til å utvide direktivet til finansielle tjenester.

Omnibusforslaget og aktsomhetsdirektivet – status i Norge

Aktsomhetsdirektivet er [ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen](#), men en del av de samme områdene dekkes av den norske [åpenhetsloven](#), som trådte i kraft 1. juli 2022. I likhet med aktsomhetsdirektivet krever åpenhetsloven i dag aktsomhetsvurderinger av selskapenes verdikjeder. Åpenhetsloven omfatter i dag grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt allmennhetens tilgang til informasjon, men ikke miljøforhold. Departementet skriver derfor at innføring av aktsomhetsdirektivet i Norge vil kreve lovendringer. Samtidig omfatter åpenhetsloven flere virksomheter enn aktsomhetsdirektivet (alle større virksomheter som definert i jf. §§ 2 og 3a), og krever mer omfattende informasjon til allmennheten (§9).

Barne- og familiedepartementet [har startet arbeidet med å evaluere åpenhetsloven og vurdere innlemmelse av aktsomhetsdirektivet og direktivet om selskapers bærekraft \(CSRD\)](#). Departementet har innhentet fire utredningsrapporter fra Forbruksforskningsinstituttet SIFO ([Åpenhetsloven og forbrukeres forhold til arbeidsvilkår i verdikjeden. To kartleggingsoversikter](#), [Åpenhetslovens mediediskurser](#), [Forbrukeres forhold til åpenhetsloven. En spørreundersøkelse](#), [To år med Åpenhetsloven. Rettighetshavernes forventninger, erfaringer og forslag til forbedringer – en sammenfatting](#)), og en [evaluering av virkningene av åpenhetsloven fra KPMG](#). Departementet ber også om innspill til evalueringsarbeidet. I evalueringen vil departementet blant annet se nærmere på «forholdet mellom de nye bestemmelsene i regnskapsloven [som følge av innlemmelse av CSRD] og åpenhetslovens rapporteringsplikt». Videre vil departementet måtte vurdere endringer dersom aktsomhetsdirektivet skal innlemmes i EØS-avtalen.

Når det gjelder tidslinje og forholdet til Omnibus-forslaget skriver departementet (side oppdatert pr. 28. mars) at de «vil følge den pågående lovgivningsprosessen i EU tett, og avventer endelig vedtatt direktivtekst før det utarbeides og sendes på høring et forslag om endringer i åpenhetsloven både som følge av evalueringen og som følge av vedtatte rettsakter fra EU».

Utenriksministeren vil redegjøre for:

Status i handelspolitikken én måned etter den amerikanske presidentadministrasjonens tollfremstøt og USAs tiltak mot kinesisk skipsbygging

På forrige møte i Stortingets europautvalg 6. mars presenterte regjeringen status i handelspolitikken 1,5 måneder etter presidentskifte i USA – [se bakgrunn i informasjonspakken til det møtet](#).

Den gangen var regjeringen opptatt av «trippelskvisen» som Norge kunne komme i som et resultat av USAs nye handelspolitikk, og hvordan norsk økonomi kunne rammes av (i) nedgang i verdenshandelen og verdensøkonomien som følge av en handelskrig, (ii) beskyttelsestiltak fra EU, og (iii) direkte av tiltakene fra Trump.

[Utenriksministeren sa i europautvalgsmøtet 6. mars at kun 3 % av norsk eksport går til USA, mens mer enn to tredjedeler av norsk eksport går til EU](#). Slår man sammen EU og Storbritannia, går mer enn 85 % til disse markedene. Hvordan EU velger å reagere på de amerikanske tollsat-sene, var ifølge utenriksministeren derfor «*svært mye viktigere for Norge enn akkurat hva USA selv gjør*». Av ovennevnte trippelskvis, var derfor frykten for å rammes av eventuelle beskyttel-sestiltak fra EU den største. Under [et besøk av statsminister Støre til Brussel 7. april](#), bekreftet Kommisjonspresident von der Leyen at Norge er og forblir en integrert del av EUs indre marked, men sa ikke noe spesifikt om dette også innebar at Norge ville komme på innsiden av EUs toll-mur ved innføring av eventuelle beskyttelsestiltak.

Før møtet i europautvalget i mars hadde Trump allerede innført en del av sine varslede handels-tiltak, primært mot Kina, Canada og Mexico, men også en global toll på 25 % på stål og alumi-nium. Sistnevnte trådte i kraft 12. mars og rammer også norske eksportører. Men den såkalte gjengjeldelsesstollen var i mars bare varslet, ennå ikke konkretisert eller formalisert.

Annonseringen av denne kom som kjent fra Det Hvide Hus 2. april. Der fikk de aller fleste av USAs handelspartnere nye tollsatser mot seg, hvor minstesatsen var på 10 %, mens noen land fikk opp mot 50 %. Kina ble spesielt hardt rammet, og med umiddelbar gjengjeldelse fra Kina, var handelskrigen mellom USA og Kina i full gang. [Pt. ligger nå de amerikanske tollsatsene på kinesiske varer på over 100 %](#).

Beregningsgrunnlaget for gjengjeldelsesstollen som ble annonsert 2. april var noe uklart, men handelsunderskudd i USAs disfavør skal ha vært drivende. [For Norge ble det først annonsert en tollsats på 15 %, som så ble oppjustert til 16 %, for så å bli nedjustert igjen til 15 %](#). EU fikk 20 %, mens EFTA-landene Sveits, Liechtenstein og Island fikk hhv. 31 %, 37 % og 10 %.

Selv om den norske eksporten til USA er relativt liten sammenlignet med eksporten til EU, vil konsekvensene av en ekstra tollsats på 15 % naturlig nok være alvorlig for de bedriftene som har sitt viktigste marked i USA. [For disse vil det kunne være en fare for lavere eksport og tap av ar-beidsplasser. Dersom handelskrigen tiltar globalt, vil det kunne bety høyere priser, som kan bi-dra til økt inflasjon og høyere renter over tid](#).

Ikke lenge etter at tiltakene var presentert, utsatte president Trump gjennomføringen med 90 dager. Det har gitt alle land tid til å analysere tallene i mer detalj og søke å inngå i samtaler med Trump-administrasjonen om eventuelle lettelser.

[Statsminister Støre og finansminister Stoltenberg hadde som kjent møte med president Trump i Det Hvide Hus 24. april](#), hvor også handel og toll var tema. Men det kom ikke frem noen konkrete endringer i tollsatsen på det møtet, så vidt oss bekjent. I pressekonferansen etter møtet viste pre-sident Trump til oljefondet og at Norge ikke har gjeld og dermed «*antageligvis er villige til å be-tale oss mer enn det*». Finansminister Stoltenberg understreket overfor NRK i etterkant at de

hadde redegjort for norske standpunkter om at ingen er tjent med toll. Han understreket også at det ikke er den norske staten som skal betale denne toll: *«Hvor rike eller fattige vi er, har sånn sett ikke noen direkte betydning for om man kan betale toll eller ikke»*.

Det er kun EU, Kina, Canada og Mexico som så langt har annonsert mottiltak mot USA. EU og Kina har begge økonomier i en størrelsesorden som tilsier at dette kanskje kan ha en effekt, mens Canada og Mexico i så stor grad er integrert i de amerikanske verdikjedene at vurderingen her antakelig også vil være at det kan ha påvirkning. [Europakommisjonen skal ifølge Politico den 30. april ha presentert medlemslandene med en todelt strategi bestående både av incentiver for å få amerikanerne til forhandlingsbordet, og nye mulige mottiltak](#). Incentivene skal inkludere konsesjoner fra EUs side, som økte investeringer i energi, justering av noen reguleringer, reduksjon i tollsatsene på importerte biler og et gjensidig null-for-null tolltilbud på industrivarer. EU vil også tilby økt samarbeid med USA rundt utfordringene fra Kina mht. overproduksjon.

For de fleste andre land, som Storbritannia, Norge, de andre EFTA-landene og flere asiatiske land, er det få eller ingen som har annonsert mottiltak mot USA. De fleste ser istedenfor ut til å søke samtaler med amerikanske handelsmyndigheter om de annonserte tollsatsene.

[Tall som ble publisert 30. april viser](#) at USAs BNP gikk ned 0,3 % i først kvartal i år. Til sammenligning vokste BNP med 2,4 % i fjerde kvartal i fjor. Dersom nedgangen fortsette inn i neste kvartal, betyr det at USA er inne i en resesjon. Om nedgangen i første kvartal vil påvirke videre politikken, gjenstår å se.

Tiltak mot skip som er bygd i Kina

I tillegg til gjengjeldelsestollen, [har president Trump også presentert tiltak mot anløp av skip til amerikanske havner som enten er bygget i Kina eller på annen måte har en relasjon til Kina](#). For eksempel kan tiltakene også treffe rederier som har kinesiskbygde skip i sin flåte, eller som har bestilt skip fra kinesiske verft. Tiltaket er et resultat av en gransking som ble igangsatt av Biden-administrasjonen av Kinas dominans innen skipsbygging. Tiltaket fra Trump-administrasjonen medfører at skip bygd i Kina kan få opptil 15 mill. kroner i avgift ved anløp i amerikanske havner. Tiltaket er knyttet til paragraf 301 i den amerikanske handelsloven fra 1974, som skal hindre urettferdig handelspraksis.

For Norge som en ledende skipsfartsnasjon kan dette få store følger. Ifølge [en rapport fra Rederiforbundet](#) har norske rederier for øyeblikket 143 skip under bygging til en verdi av 140 mrd. kroner, hvorav 65 bygges i Kina. Rederiforbundets leder, Knut Arild Hareide, uttaler at det *«går altså norsk skip til havn i USA hver eneste time fra morgen til kveld 365 dager i året. Det sier noe om hvor alvorlig dette kan være og hvor stor betydning det kan få.»*

EUs strategi for europeisk beredskapsunion, EUs hvitebok for europeisk forsvar og ReArm Europe Plan

Strategi for europeisk beredskapsunion

[26. mars 2025 la Kommisjonen fram en strategi for en europeisk beredskapsunion](#) (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 3. april 2025](#)). [Strategien](#) søker blant annet å adressere fragmentering og mangelfull sektorvis og sivil-militær beredskapskoordinering. [Strategien bygger på tidligere finsk president Sauli Niinistös rapport om en styrking av Europas sivile og militære beredskap](#), skrevet på oppdrag fra Europakommisjonen.

Europa står overfor stadig flere komplekse og grensekryssende trusler og kriser. [Geopolitiske spenninger, statsstøttede hybrid- og nettangrep, klimaendring og ekstremvær, pandemi og Russlands angrepskrig mot Ukraina](#) har vist behov for økt beredskap og kriseplanlegging i Europa. [Kommisjonen påpeker at ingen av de store krisene de siste årene har vært isolerte eller kortvarige, men er del av en bredere trend drevet av politisk, økonomisk, klimatisk, miljømessig](#)

[og teknologiske endring](#). Kommisjonen angir tre hovedgrunner til at EU trenger en ny beredskapsstrategi: (i) at EUs krisehåndteringsevne er primært reaktiv, snarere enn proaktiv, (ii) fordi EUs beredskapsverktøykasse er fragmentert og lider av mangelfull koordinering, og (iii) den manglende fleksibiliteten i EUs finansieringsmekanismer.

EUs nye beredskapsstrategi [inkluderer 30 nøkkeltiltak og gir en detaljert handlingsplan med totalt 63 ulike tiltak](#) for å fremme beredskapsunionens mål. Strategien fokuserer på en rekke samfunnsområder og forbedring av EUs evne til å forutse, forebygge og svare på trusler og kriser knyttet til blant annet:

- *Naturkatastrofer*: Flom, skogbrann, jordskjelv og ekstremværhendelser
- *Menneskeskapte katastrofer*: Industriulykker, teknologiske feil og pandemier
- *Hybride trusler*: Nettangrep, desinformasjonskampanjer, informasjonsmanipulasjon og infrastruktursabotasje
- *Geopolitiske kriser*: Væpnede konflikter, inkludert risiko for væpnet aggresjon mot EUs medlemsstater

[Fakta-arket](#) gir oversikt over hovedtiltak knyttet til strategiens syv hovedområder:

- *Forutse fremtidige behov*: Utvikle en risiko- og trusselvurdering på EU-nivå. (5 nøkkeltiltak/5 øvrige tiltak)
- *Kritiske samfunnsfunksjoners motstandskraft*: Utvikle minimumskriterier for beredskap for sentrale tjenester som sykehus, skoler og telekommunikasjon, og tilstrekkelig lagerbeholdning av kritisk utstyr m.v. (6 nøkkeltiltak/8 øvrige tiltak)
- *Beredskap i befolkningen*: Oppmuntre til en rekke praktiske tiltak. (6 nøkkeltiltak/4 øvrige tiltak)
- *Offentlig-privat samarbeid*: Opprette en offentlig-privat «taskforce», utarbeide nødprotokoller for å sørge for at essensielle materialer, varer og tjenester er tilgjengelige, samt å sikre produksjonslinjer. (4 nøkkeltiltak/3 øvrige tiltak)
- *Sivil-militær beredskap*: Gjennomføre regelmessige EU-omfattende beredskapsøvelser. (3 nøkkeltiltak/2 øvrige tiltak)
- *Kriserespons*: Etablere et EU-krisesenter for bedre integrasjonen av krisestrukturer i EU. (2 nøkkeltiltak/5 øvrige tiltak)
- *Resiliens gjennom eksterne partnerskap*: Integrere beredskap i samarbeidet med NATO m.v. (4 nøkkeltiltak/5 øvrige tiltak)

Blant nøkkeltiltakene er en revidering av EUs ordning for sivil beredskap ([Union Civil Protection Mechanism](#)), der Norge er med som likeverdig partner. Når det gjelder Norge omtaler [«Totalberedskapsmeldingen» Meld. St. 9 \(2024 –2025\)](#) beredskapssamarbeidet med EU nærmere. Her fremgår det blant annet at *«Norge skal følge nøye med på utviklingen i EU om beredskap – og krisehåndtering, og eventuelle nye initiativer.»* Kommisjonen vil også publisere en *«Union prevention, preparedness, and response plan for health crises»* i samråd med medlemsstatene og i tråd med [forordningen om helsetrusler over landegrensene](#). Den forordningen er innlemmet i EØS.

Kommisjonen har for øvrig nylig evaluert den europeiske helseberedskaps- og tiltaksmyndigheten [HERA \(Europalov\)](#), jf. [pressemelding av 26. mars](#) og foretatt [en gjennomgang av HERAs virksomhet](#). Norge arbeider for å delta i EUs styrkede samarbeid om helseberedskap og kriserespons, jf. nærmere omtale i [EU/EØS-nytt fra 27. mai 2024](#). Rådet vedtok 14. april Kommisjonens anbefaling om å [åpne forhandlinger om deltakelse for EØS EFTA-landene](#). I utenriksminister Espen Barth Eides [redegjørelse om EU/EØS den 7. november 2024](#) sa han at regjeringen jobbet for å knytte Norge til EUs styrkede helseberedskap *«på så like vilkår som mulig. Dette for å ivareta våre interesser og bidra til økt sikkerhet for våre borgere. For tilknytning til de delene som går ut over EØS-avtalen, trenger Norge en egen bilateral avtale.»*

EUs hvitbok for europeisk forsvar og ReArm Europe Plan

I [EU/EØS-nytt 25. mars 2025](#) omtalte vi EUs hvitbok for europeisk forsvarsberedskap og ReArm Europe/Readiness 2030-planen. Hvitboken gir et rammeverk for ReArm Europe-planen og foreslår en rekke tiltak for å gjenoppbygge EUs forsvarsberedskap, støtte Ukraina og etablere en forsvarsindustriell base i Europa. En storstilt økning i forsvarsutgifter vil være nødvendig, i tillegg til økt koordinering. Hvitboken reflekterer EUs ambisjoner om å bli en europeisk forsvarsunion, og redegjør for ReArm Europa-planens fem hovedpilarer, som søker å mobilisere 800 mrd. euro til forsvarsformål. Norge nevnes særskilt som partnerland. EØS EFTA-statene og Ukraina omtales også særskilt i forslaget til rådsforordning om etableringen av «the Security Action for Europe» (SAFE). Forordningen sikter mot å mobilisere unionsbudsjettet for å fremme nasjonale forsvarsinvesteringer gjennom et nytt låneinstrument (*nærmere omtale følger nedenfor*).

Når det gjelder Ukraina påpeker hvitboken at Ukrainas fremtid er fundamental for Europa. Landet bør støttes langs to hovedspor: (i) Gjennom en opptrapping av EUs militære og andre former for bistand og (ii) å knytte Ukraina til ulike EU-initiativer mht. forsvarskapasitet og forsvarsindustri.

Hvitboken redegjør for syv områder som er avgjørende for et robust forsvar i Europa: [\(i\) luft- og missilforsvar, \(ii\) artillerisystemer, \(iii\) ammunisjon og missiler, \(iv\) droner og motdronesystem, \(v\) militær mobilitet, \(vi\) KI, kvante-, cyber og elektronisk krigføring og \(vii\) beskyttelse av kritisk infrastruktur.](#)

Betydningen av en sterk forsvarsindustri fremheves spesielt, med mål om å:

- *Aggregere etterspørsel for å øke forsvarsindustriell produksjonskapasitet*
- *Redusere avhengigheter og sikre forsyningssikkerhet*
- *Bygge et EU-dekkende marked for forsvarsutstyr, gjennom å forenkle og harmonisere regler*
- *Fremme innovasjon og ferdigheter*

Hvitboken reflekterer EUs ambisjoner om å bli en europeisk forsvarsunion. Gjennomføring av forslagene i hvitboken og i ReArm Europe-planen skal bidra til å nå målet, påpeker [Kommisjonen](#), som også viser til eksisterende EU-program for å fremme forsvarskapasiteten i EU, som [Det europeiske forsvarsfondet](#), [ASAP](#) og [EDIRPA](#) (samtlige er innlemmet i EØS).

Norge nevnes særskilt i den delen av hvitboken som omtaler partnerskap: «*Norway is a full partner in EU defence programmes through its contribution to the EU budget. The recently launched Security and Defence Partnership provides a comprehensive and structured political framework for strengthening further dialogue and cooperation.*» [28. mai 2024 signerte Norge og EU som kjent en partnerskapsavtale om samarbeid på forsvar- og sikkerhet.](#) Avtalen stadfester samarbeidet som allerede pågår mellom Norge og EU på forsvars- og sikkerhetsområdet. [Intensjonen er blant annet å styrke samarbeidet om krisehåndtering, forsvarsindustri, romsamarbeid, kritisk infrastruktur, økonomisk sikkerhet og hybride trusler.](#)

Kommisjonen presiserer i hvitboken at forsvar er og vil være et *nasjonalt* ansvarsområde. Kommisjonens fokus er å styrke nasjonal forsvarskapasitet og øke interoperabiliteten med NATO. Kommisjonen vil etter hvert legge frem en «*Defence Industry Output Plan*» som vil gi industrien økt etterspørselsforutsigbarhet og gjøre det mulig å skreddersy støttetiltak bedre.

Hvitboken ble drøftet på Det europeiske råd 20. mars (jf. [rådskonklusjonene fra møtet](#)), og vil også stå på agendaen for møtet 26.-27. juni. [En rekke medier melder at møtet 20. mars avslørte store meningsforskjeller mellom EU-land i nord og i syd om hvordan EUs medlemsstater bør styrke sitt forsvar.](#) Blant kritiske røster er [Italia](#) og Spania. (Se eventuelt omtale på [Europaportalen.se](#), 20. mars 2025.) Hvitboken og ReArm-Europeplanen/Readiness 2030 ble også [debattert](#)

11. mars i Europaparlamentet, jf. [«Joint Motion for av resolution on the white paper on the future of European defence»](#). [Agence Europe](#) skriver at de største politiske gruppene da i hovedsak ga støtte til planen.

ReArm Europe Plan/Readiness 2030

4. mars 2025 annonserte kommisjonspresident Ursula von der Leyen sin plan for å mobilisere opp mot 800 milliarder euro til forsvarsinvesteringer. [I brevet til EUs ledere forut for toppmøtet 6. mars 2025 skisserte von der Leyen ReArm Europe-planens fem hovedpilarer](#). Et [regjeringsnotat til Folketinget \(DK\)](#) omtaler forslaget nærmere. De fem hovedpilarene er henholdsvis:

- Et nytt dedikert finansielt instrument for å støtte medlemsstatenes forsvarsinvesteringer
- Fleksibel bruk av finanspolitiske regler i EU
- Omprioriteringer og målretting av EU-budsjettet til forsvarsrelaterte investeringer
- Økte midler fra Den europeiske investeringsbanken for å fremme investeringer
- Mobilisering av privat kapital

Planen ble diskutert på toppmøtet 6. mars, jf. [rådslkonklusjoner fra møtet](#). Europaparlamentets utredningstjeneste gir en [oversikt over resultatet fra toppmøtet](#). Den [19. mars la Kommisjonen frem en meddelelse og et forslag til en rådsforordning \(omtales nærmere nedenfor\)](#) som følger opp ReArm Europe-planen/Readiness 2030. [Fakta-arket fra Kommisjonen omtaler prinsippene «kjøp mer, bedre, felles og europeisk» som sentrale](#). Kommisjonen søker å mobilisere 800 mrd. euro gjennom:

- *Å fremme offentlige investeringer på nasjonalt nivå:* Kommisjonen inviterer medlemslandene til å aktivere «*The National escape clause*» i stabilitets- og vekstpakten. Dette vil gi dem rom til å øke forsvarsutgiftene og samtidig forholde seg til EUs finanspolitiske regler. Tiltaket vil være begrenset til en økning i forsvarsutgifter, opptil maksimalt 1,5 % av BNP for hvert år og for en periode på fire år. Kommisjonen anslår at dette tiltaket kan mobiliseres 650 milliarder euro. [Så langt har 16 medlemsland varslet at de ønsker å bruke unntaksklausulen](#). Av de største økonomiene i EU er det kun Tyskland som er med blant disse. Frankrike og Italia mener at deres respektive statsfinanser er for anstrengte for å ta i bruk unntaket. Spania vurderer fremdeles. Andre land, som Nederland og Sverige øker sine investeringer uten å bruke unntaksklausulen.
- *Å etablere et nytt finansieringsinstrument «Security Action for Europe» (SAFE):* Kommisjonen [foreslår en ny rådsforordning](#) for å gi medlemslandene lån støttet av EU-budsjettet («*funded by borrowing*»). Rettsakten er merket EØS-relevant. Med opptil 150 milliarder euro vil det såkalte SAFE-instrumentet kunne bidra til betydelig økning i nasjonale forsvarsinvesteringer. SAFE vil gjøre at medlemsstatene umiddelbart kan skalere opp forsvarsinvesteringer gjennom felles anskaffelser. Fellesinnkjøp vil måtte inkludere minst to medlemsstater, der også Ukraina og EFTA EØS-statene vil kunne delta. EØS EFTA-statene og Ukraina vil imidlertid ikke kunne motta *lån* iht. mekanismen. Kommisjonen påpeker at felles innkjøp vil føre til mer interoperabilitet, mindre fragmentering og ha økonomiske fordeler. I [forordningsforslaget](#) omtales EØS EFTA-statene i alt 27 ganger. SAFE vil også tillate tiltredende land, kandidatland, potensielle kandidater og land som har signert et sikkerhets- og forsvarspartnerskap med EU å bli med i dette samarbeidet. [Her nevnes i tillegg til Norge også USA, UK og Canada - se fakta-arket \(s. 2\) for ytterligere detaljer](#). Kommisjonen oppfordrer til å kjøpe fra virksomheter som har hovedkvarter i EU, EØS EFTA-statene og i Ukraina. For nærmere informasjon om forslaget, se [Q and A](#).
- *Bruk av Den europeiske investeringsbanken (EiB) og mobilisering av privat kapital:* ReArm Europe Planen/Readiness 2030 er avhengig av at EiB utvider omfanget av sine utlån til forsvars- og sikkerhetsprosjekter. Banken vil doble årlige investering til 2 milliarder euro for å finansiere prosjekter innen romfart, droner, cybersikkerhet, kvanteteknologi, militære anlegg og sivilbeskyttelse.

[Kommisjonen la for øvrig nylig frem et forordningsforslag om gjennomføring av ReArm Europe-planen](#). Forslaget gjør endringer i EU-programmene for et digitalt Europa, Horisont Europa, Det europeiske forsvarsfondet, Connecting Europe Facility, ASAP og STEP. Forordningen har som formål å fremme forsvarsrelaterte investeringer og gjennomføre ReArm Europe-planen. Rettsakten er markert EØS-relevant.

Kort status om CRMA og NZIA

CRMA

Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon omtalte status for oppfølging av forordningen om kritiske råvarer (CRMA) i sin informasjonspakke til møtet i Stortingets europautvalg 6. mars. CRMA trådte i kraft i EU den 23 mai 2024. Regjeringen meldte den 28. mars 2025 at den ønsker å [innlemme CRMA i EØS-avtalen](#). Samme dag la regjeringen frem «*Lov om mineralvirksomhet og forvaltning av mineralressurser (mineralloven)*», jf. [Prop. 71 L \(2024–2025\)](#), der CRMA omtales særskilt. Her fremgår det at «*Dersom CRMA innlemmes i EØS-avtalen, vil det få økonomiske og administrative konsekvenser for norsk forvaltning og næringsliv.*» [Regjeringen EØS-notat](#) om CRMA er fra november 2023, og er foreløpig ikke oppdatert.

[Kommisjonen godkjente 25. mars](#) den første listen med 47 såkalte «strategiske prosjekter» under [rammeverket for forsyning av kritiske råvarer \(CRMA\)](#) for å øke råvarekapasiteten i EU. Prosjektene er ment å bidra til å styrke den europeiske verdikjeden for råvarer og diversifisere forsyninger.

De 47 utvalgte prosjektene er lokalisert i 13 EU-medlemsstater: Belgia, Frankrike, Italia, Tyskland, Spania, Estland, Tsjekkia, Hellas, Sverige, Finland, Portugal, Polen og Romania. [Prosjektene dekker 14 av de 17 strategiske råvarene som er oppført i CRMA. Dette inkluderer prosjekter som dekker litium \(22 prosjekter\), nikkel \(12 prosjekter\), kobolt \(10 prosjekter\), mangan \(7 prosjekter\) og grafitt \(11 prosjekter\), som spesielt vil komme EUs batteriråvareverdikjede til gode.](#) Prosjektene har en forventet samlet kapitalinvestering på 22,5 milliarder euro. Prosjektene vil kunne dra nytte av koordinert støtte fra Kommisjonen og prioritert tilgang til finansiering og raske tillatelsesprosedyrer.

Det fremgår i pressemeldingen at Kommisjonen også mottok søknader om prosjekter i tredjeland. [Fensfeltet i Telemark er blant prosjektene som har søkt](#), men fordi CRMA foreløpig ikke er innlemmet i EØS-avtalen, er Norge pr. i dag et tredjeland. Beslutningen om mulig utvelgelse av slike prosjekter vil bli vedtatt på et senere tidspunkt. Kommisjonen vil snarlig kunngjøre en ny utlysning av strategiske prosjekter, som er foreløpig planlagt til slutten av sommeren.

EU har inngått [strategiske avtaler](#) med 13 tredjeland: Argentina, Australia, Canada, Chile, Den demokratiske republikk Kongo, Grønland, Kazakhstan, Namibia, Norge, Rwanda, Ukraina and Zambia. Strategiske prosjekter kan også utvikles i tredjeland, til felles nytte for både EU og partnerne, ifølge Kommisjonen.

NZIA

Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon la frem en oppdatert beskrivelse av status for oppfølgingen av [forordningen om nullutslippsteknologier](#) (NZIA) i [informasjonspakken til Europautvalgets møte den 6. mars](#) 2025. Så langt vi kan se er det ikke skjedd store endringer siden da. EFTA/EØS-landene vurderer fremdeles forordningens relevans og -innlemmelse. Kommisjonen arbeider videre med mer [detaljert regelverk for nullutslippsteknologier](#) bl.a. knyttet til offentlige anskaffelser, komponenter, sluttprodukter og strategiske prosjekter.

Kort status om forhandlingene med mottakerlandene om prioriteringer for neste periode med EØS-midler

«Dette er den første og største avtalen vi inngår om EØS-midler denne perioden. Jeg ser fram til å fortsette vårt gode samarbeid med Polen.» Det sa utenriksminister Espen Barth Eide da han [underteignet en avtale om en ny periode med EØS-midler i Polen 24. april i år](#). Han sa også at Polen «er en nær alliert og en av våre viktigste partnere i Europa. Når det gjelder europeisk sikkerhetspolitikk og fortsatt støtte til Ukraina er Polen en stadig viktigere stemme i Europa, ikke minst i kraft av sitt formannskap i EU dette halvåret». Det skal nå framforhandles bilaterale avtaler med alle de øvrige mottakerlandene.

[EU og EØS-EFTA-landene ble 1. desember 2023 enige om nye avtaler for EØS-midler og markedsadgang for fisk og sjømat for perioden 2021-2028](#), men [de ble først formelt undertegnet 12. september i fjor. Stortinget ga sitt samtykke 24. oktober](#). Samlet bidrag for perioden er vel 3,2 milliarder euro fordelt på de 15 mottakerlandene:

Land	Beløp i millioner euro
Polen	924,9
Romania	596,3
Bulgaria	260
Ungarn	254,1
Tsjekkia	225,2
Hellas	159,3
Kroatia	133,1
Slovakia	130,7
Portugal	126,3
Litauen	117,9
Latvia	109,5
Estland	71,8
Slovenia	50
Kypros	17,6
Malta	11,2

Kilde: [Utenriksdepartementet](#)

Det er tre prioriterte områder for Norge i denne perioden:

- Grønn omstilling
- Demokrati, rettsstatsprinsipper og menneskerettigheter
- Sosial inkludering og samfunnsmessig robusthet

I tillegg er 183 millioner euro av totalbeløpet satt av til å bidra til å håndtere konsekvenser av krigen i Ukraina og vel 300 millioner euro til [et fond som skal støtte organisasjoner](#) som jobber med menneskerettigheter, demokrati og rettsstat i Europa. Forvaltningen av disse midlene for alle mottakerlandene skje sentralt fra kontoret for EØS-midlene i Brussel.

Europaparlament ga sitt samtykke til avtalene 3. april i år, jf. [omtale i Stortingets EU og EØS-nytt 10. april](#). Avtalene ble behandlet av utenrikshandelskomiteen (INTA). Selv på avtalene gjelder eksportkvoter for fisk til EU, refererte saksordfører likevel til fangstkvotene i [innstillingen](#). Hun skrev at hun har «concerns regarding the limits and imbalances of the fisheries-related Protocol between the EEC and Norway, but nonetheless gives the consent of the conclusion of the four arrangements as one package.»

I forrige periode ble det som kjent ikke oppnådd enighet med Ungarn om en slik avtale på grunn av uenighet om forvaltningen av midlene til sivilsamfunnet. For å unngå dette problemet, skal altså nå forvaltningen av disse midlene for alle landene skje i Brussel. Det gjenstår å se om dette vil løse alle utfordringene i forholdet til Ungarn. Der har nemlig regjeringen vedtatt en lov om beskyttelse av nasjonal suverenitet. Den oppretter et eget kontor for forsvar av suverenitet. Det skal undersøke aktiviteter som kan være utført for en annen stat eller en utenlandsk organisasjon eller person og som kan krenke eller sette Ungarns suverenitet i fare. Dette gjelder også organisasjoner som får utenlandsk finansiering og som kan påvirke valgresultat eller velgerne. Kommisjonen mener loven åpner for vilkårlighet og at den er i strid både med en rekke grunnleggende rettigheter nedfelt i EUs traktater, men også i strid med spesifikk EU-lovgiving og de fire friheter i det indre marked. [Kommisjonen varslet derfor 3. oktober 2024 at den har tatt saken til EU-domstolen](#). Norge skal ha søkt om å få intervenere i saken. I et [svar på et spørsmål fra Folketinget har den danske regjeringen opplyst](#) at den «sammen med flere ligesindede medlemsstater at intervenere i saken til støtte for Kommissionen».

Rettsakter:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 8. mai 2025. Liste med omtale av rettsakter som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på det møtet ble oversendt Europautvalget 29 april. Listen består 45 rettsakter. En av rettsaktene tilhører gruppe 1, som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103. Saken omtales nedenfor. For utfyllende informasjon vises det til listen fra Utenriksdepartementet. Vi gjør her oppmerksom på at *Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2024/1255 av 3. mai 2024* lenker til feil EØS-notat. [Her er lenke til riktig EØS-notat](#).

Gruppe 1: Rettsaktene som krever Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103

Finansdepartementet

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/606 av 15. mars 2023 (Europeiske langsiktige investeringsfond (ELTIF 2): endringsbestemmelser)

Sammendrag av innhold: Forordningen er en endringsforordning til forordningen om europeiske langsiktige investeringsfond (EU) 2015/760 av 29. april 2015 ("ELTIF-forordningen"). ELTIF-forordningen er en europeisk regulering av alternative investeringsfond (AIF-er) som foretar langsiktige investeringer, herunder i infrastrukturprosjekter, fast eiendom og SMB-er. ELTIF-forordningen fastsetter ensartede regler for godkjenning, investeringsstrategier, rammevilkår og markedsføring av ELTIF-er. Siden den opprinnelige ELTIF-forordningen trådte i kraft i EU i april 2015 er det kun blitt lansert et fåtall ELTIF-er og med relativt beskjedne midler under forvaltning.

Hensikten med endringsforordningen er å gjøre ELTIF mer attraktiv for investorer. For å oppnå dette utvides omfanget av investerbare aktiva, og det introduseres mer fleksible fondsregler, herunder fond-i-fond-strategier. Dessuten lempes hindre for ikke-profesjonelle investorers tilgang til å investere i ELTIF-er. ELTIF-er skal også gjøres mer attraktive for profesjonelle investorer ved at det lempes på enkelte regler for ELTIF-er som utelukkende distribueres til profesjonelle. I tillegg inneholder endringsforordningen nye regler om likviditet som på visse betingelser kan gi investorer mulighet til å avhende sine andeler til kunder som ønsker å investere i fondet.

Rettslige konsekvenser: ELTIF-forordningen er gjennomført i § 1 a-3 i lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond. Bestemmelsen trådte i kraft 1. januar 2023. Det legges til grunn at endringsforordningen gjennomføres på samme måte gjennom en tilføyelse i denne bestemmelsen. Ettersom endringsforordningen gjennomføres gjennom endring i lov tas det inn artikkel 103-forbehold.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Endringsforordningen antas å ha beskjedne økonomiske og administrative konsekvenser, utover at den kan bidra til å gjøre det mer attraktivt å etablere ELTIF-er og for investorer å gå inn i denne type investeringer. For så vidt gjelder økonomiske og administrative konsekvenser av ELTIF-forordningen vises det til [Prop. 155 LS \(2020–2021\)](#) kapittel 9.3.

Sakkyndige instansers merknader: Rettsakten er vurdert av spesialutvalget for kapitalbevegelser og finansielle tjenester, der berørte departementer er representert. Finanstilsynet fant rettsakten EØS-relevant og akseptabel.